

ЗАКОН

О ДОПУНАМА ЗАКОНА О ВАНПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Члан 1.

У Закону о ванпарничном поступку („Службени гласник СРС”, бр. 25/82 и 48/88 и „Службени гласник РС”, бр. 46/95 – др. закон и 18/05 – др. закон), у одсеку првом „Уређење личних стања”, после Главе треће „Проглашење несталог лица за умрло и доказивање смрти” додаје се Глава трећа а, која гласи:

„Глава трећа а

УТВРЂИВАЊЕ ВРЕМЕНА И МЕСТА РОЂЕЊА

Члан 71а

(1) Лице које није уписано у матичну књигу рођених, а време и место свог рођења не може да докаже на начин предвиђен прописима којима се уређује вођење матичних књига, може суду поднети предлог за утврђивање времена и места рођења (доказивање рођења).

(2) Поред лица чије се рођење доказује, поступак за утврђивање времена и места рођења може покренути свако лице које за то има непосредни правни интерес, као и орган старатељства.

Члан 71б

За утврђивање времена и места рођења месно је надлежан сваки стварно надлежан суд.

Члан 71в

(1) Предлог за утврђивање времена и места рођења мора да садржи податке о имену и презимену лица чије се рођење доказује, његовом полу, времену и месту његовог рођења, као и доказе којима се те чињенице могу утврдити или учинити вероватним.

(2) Ако постоје, у предлогу за утврђивање времена и места рођења треба навести и друге чињенице које могу олакшати суду да утврди време и место рођења (подаци о родитељима и другим блиским сродницима лица чије се рођење доказује, његовом супружнику, школовању, запослењу, промени боравишта и сл.).

(3) Предлог за утврђивање времена и места рођења који није поднело лице чије се рођење доказује, нити орган старатељства, мора да садржи чињенице из којих произлази да предлагач има правни интерес да покрене поступак за утврђивање времена и места рођења.

Члан 71г

(1) Пошто прими предлог за утврђивање времена и места рођења, суд налаже министарству надлежном за унутрашње послове и матичарима на чијем подручју је боравило лице чије се рођење доказује да провере да ли у њиховим евиденцијама постоје подаци о времену и месту рођења лица чије се рођење

доказује и да о томе доставе извештај у року који не може бити дужи од 30 дана.

(2) Ако процени да је то целисходно, суд налаже и другим органима и установама које воде евиденције о физичким лицима да му пружи потребна обавештења.

(3) Ако суду не буде достављен извештај у остављеном року, сматра се да о лицу чије се рођење доказује нема података у евиденцијама органа којима је наложено да изврше проверу.

(4) Ако има наговештаја да је лице чије се рођење доказује имало боравиште у страниој држави, суд доноси решење о застоју поступка док не прибави потребна обавештења од надлежних органа стране државе у складу с правилима о међународној правној помоћи.

Члан 71д

(1) Пошто прими извештај, односно кад протекне рок за достављање извештаја, суд заказује рочиште на које позива предлагача и лице чије се рођење доказује и изводи потребне доказе.

(2) Да би утврдио време и место рођења лицу чије се рођење доказује суд мора да саслуша најмање два пунолетна сведока чији идентитет утврђује увидом у јавну исправу с фотографијом.

(3) Суд може одредити да лекар одговарајуће специјалности прегледа лице чије се рођење доказује и дâ налаз и мишљење о његовој старости.

Члан 71ђ

Решење којим се утврђује време и место рођења садржи: име и презиме лица чије се рођење доказује, његов пол, дан, месец, годину и час рођења, место рођења, као и податке о његовим родитељима ако су познати.

Члан 71е

Ако суд не може да утврди када је рођено лице чије се рођење доказује, сматра се да је оно рођено 1. јануара у 00:01 часова оне године за коју се на основу изведених доказа може узети да је вероватно година његовог рођења.

Члан 71ж

Ако суд не може да утврди где је рођено лице чије се рођење доказује, као место рођења сматра се седиште града, односно општине за коју се на основу изведених доказа може узети да је вероватно место рођења, а ако се место рођења не може утврдити на такав начин, сматра се да је лице чије се рођење доказује рођено у месту где је нађено, односно где је имало боравиште у време подношења предлога за утврђивање времена и места рођења.

Члан 71з

(1) Решење о времену и месту рођења суд је дужан да донесе у року од 90 дана од дана подношења предлога, а тај рок може бити продужен највише за 30 дана само ако је донето решење о застоју поступка зато што су постојали наговештаји да је лице чије се рођење доказује имало боравиште у страниој држави.

(2) Против решења о времену и месту рођења може се изјавити жалба у року од осам дана од дана достављања.

(3) О жалби на решење о времену и месту рођења суд одлучује у року од 60 дана од дана пријема жалбе.

Члан 71и

У поступку за утврђивање времена и места рођења предлагач је ослобођен плаћања такса и других трошкова поступка, а трошкови вештачења у том поступку исплаћују се из средстава суда.

Члан 71ј

Правноснажно решење о времену и месту рођења првостепени суд доставља надлежном матичару у року од осам дана од дана правноснажности, ради уписа чињенице рођења у матичну књигу рођених.

Члан 71к

(1) Правноснажност решења о времену и месту рођења не утиче на право овлашћених лица да у другом поступку утврђују породични статус лица чије је рођење доказано.

(2) Орган који је надлежан да спроведе поступак за стицање држављанства Републике Србије није везан правноснажним решењем о времену и месту рођења.

Члан 71л

(1) Ако се накнадно утврди да је лице чије се рођење доказује већ уписано у матичну књигу рођених, суд који је донео решење о времену и месту рођења по службеној дужности покреће и спроводи поступак ради стављања ван снаге тог решења.

(2) Правноснажно решење о стављању ван снаге решења о времену и месту рођења првостепени суд у року од осам дана од дана правноснажности доставља надлежном матичару.

Члан 71љ

Ако учесник у поступку за утврђивање времена и места рођења сазна за нове чињенице или стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих је могло другачије да се утврди време и место рођења, или постоје други услови за понављање поступка по правилима парничног поступка, неће се понављати поступак за утврђивање времена и места рођења, већ учесник своја права може да оствари у парничном поступку."

Члан 2.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о допунама Закона о ванпарничном поступку садржан је у члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије, којом је прописано, између осталог, да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права грађана, као и поступак пред судовима и другим државним органима.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о матичним књигама („Службени гласник РС”, број 20/09) није на задовољавајући начин предвиђен начин уписа у матичну књигу рођених одраслих лица која не располажу потребним документима и чији су родитељи непознати или недоступни. Њихови захтеви за накнадни упис у матичну књигу рођених често се одбијају или се поступак прекида, а подносиоци захтева упућују на покретање парничног поступка за утврђивање материнства или очинства, а у којима ова лица нису у стању да доставе доказе на основу којих се може утврдити њихов идентитет. На тај начин у Републици Србији постоји око 6.500 тзв. „правно невидљивих лица”, који немају лична документа, нити могу да остварују своја основна људска права и слободе.

Из наведених разлога неопходно је извршити допуне Закона о ванпарничном поступку, како би се прописао посебан поступак за утврђивање времена и места рођења, а решење донето у том поступку би био основ за упис у матичну књигу рођених.

Ванпарнични поступак је по својој природи најпогоднији, за решавање случајева лица чији правни субјективитет није признат, имајући у виду материју која се уређује ванпарничним поступком, као и правила и природу тог поступка.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Закона допуњује се Закон о ванпарничном поступку прописивањем посебне главе, којом се уређује поступак за утврђивање времена и места рођења, а која се састоји од 14 чланова (чл. 71а до 71љ).

Чланом 71а предвиђа се посебно право за лице које није уписано у матичну књигу рођених, а које не може да докаже на други начин време и место рођења, да поднесе предлог којим покреће посебан ванпарнични поступак за утврђивање времена и места рођења. Право на подношење предлога има и свако лице које за то има непосредни правни интерес, као и орган старатељства. За покретање предметног ванпарничног поступак није неопходно да постоји одлука органа управе за вођење матичних књига о одбијању захтева за накнадни упис у матичну књигу рођених, с обзиром да ће се чињенице времена и места рођења утврђивати пред судом.

Ради лакшег остваривања права на подношење предлога за утврђивање времена и места рођења, чланом 71б је предвиђена месна надлежност било ког стварно надлежног суда.

Чланом 71в прописана је садржина предлога за утврђивање времена и места рођења.

У чл. 71г и 71д прописано је поступање суда по пријему предлога за утврђивање времена и места рођења. Предвиђено је да суд по пријему предлога од надлежних органа у кратком року прибави обавештење да ли се

лице на које се предлог односи налази у њиховим евиденцијама. У случају да постоје наговештаји да је лице чије се рођење доказује живело у иностраној држави, суд ће донети решење о застоју поступка док не прибави потребна обавештења од надлежних органа стране државе. По пријему обавештења, односно истека рока за достављање, суд заказује рочиште ради извођења доказа, на које позива предлагача, лице чије се рођење доказује и друге учеснике у поступку. Суд је дужан да позове најмање два пунолетна сведока ради утрђивања времена и места рођења лица на које се предлог односи, а по потреби може позвати и лекара одговарајуће специјалности, ради утврђивања старости тог лица.

Чланом 71ђ прописана је садржина решења којим се утврђују време и место рођења лица на које се предлог за покретање поступка односи.

У чл. 71е и 71ж утврђују се правила на основу којих се утврђују дан, час и година рођења, односно место рођења лица на који се предлог односи, у случају када се ови подаци не могу да други начин утврдити.

У члану 71з прописани су рокови за доношење првостепеног и другостепеног решења у поступку за утврђивање времена и места рођења. Прописан је рок од 90 дана за доношење решења у првом степену, односно од 60 дана за одлучивање по жалби. Циљ прописивања ових рокова је да се обавезе суд да хитно одлучи о поднетом предлогу, а имајући у виду значај доношења судске одлуке којом се утврђују чињенице рођења лица на које се предлог односи за остваривање других права тог лица. Једини изузетак је предвиђен у случају да је донето решење о застоју поступка, с обзиром да се прибављају потребна обавештења од стране државе.

Чланом 71и прописано је да је у поступку за утврђивање времена и места рођења предлагач ослобођен плаћања такса и других трошкова поступка, као и да трошкови вештачења у том поступку исплаћују се из средстава суда.

ослобађање од плаћања трошкова поступка ако је подносилац предлога лице чије се рођење доказује.

У чл. 71ј и 71л прописана је обавеза достављања правноснажног решења о времену и месту рођења надлежном матичару, као и поступак за стављање ван снаге тог решења ако се накнадно утврди да је лице чије се рођење доказује већ уписано у матичну књигу рођених.

Одредбом члана 71к одређује се да правноснажност решења о времену и месту рођења не утиче на право да се у другом поступку утврђује породични статус лица чије је време и место рођења доказано (спорови за утврђивање очинства или матернаства). Такође, правоснажним решењем о времену и месту рођења није везан ни орган надлежан за спровођење поступка за стицање држављанства, имајући у виду специфичност тог поступка.

Чланом 71љ је одређено да се неће понављати поступак за утврђивање времена и места рођења ако странка сазна за нове чињенице или ако стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих је време и место рођења могло другачије да се утврди, већ странка своја права може да оствари у парничном поступку.

Чланом 2. Закона одређује се ступање закона на снагу.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се Закон донесе по хитном поступку, будући да би његово недоношење по хитном поступку могло да проузрокује штетне последице по остваривање основних људских слобода и права грађана, као и ради испуњења међународних обавеза.